

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму третього рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «ПРАВО»

Розбудова правової держави, досягнення Цілей сталого розвитку України, визначених в Указі Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, потребують подальшого розвитку інтелектуального потенціалу України, у тому числі підготовки висококваліфікованих кадрів з науковим мисленням та системним світоглядом у сфері юриспруденції. Вважаємо, що освітньо-наукова програма (далі – ОНП) за спеціальністю 081 «Право» Сумського національного аграрного університету (далі – СНАУ), яка спрямована на примноження людського капіталу через наукові дослідження, формування свідомих громадян, лідерів, конкурентоспроможних фахівців-дослідників за спеціальністю 081 «Право», що розбудовують аграрний сектор та суспільство в цілому на засадах сталого розвитку, здатна відповідати на сучасні виклики, що постають перед юридичною спільнотою на шляху досягнення Цілей сталого розвитку. Аналіз інформації на сайті СНАУ дозволив дійти висновку, що мета ОНП «Право» повністю узгоджується із місією та цілями Стратегії розвитку СНАУ.

На нашу думку, ОНП «Право» має свою унікальність, оскільки передбачає підготовку фахівців-дослідників за спеціальністю 081 «Право», які спроможні розуміти та впроваджувати правові механізми досягнення Цілей сталого розвитку, передусім правового захисту екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, правового забезпечення сталого розвитку міст і громад, у тому числі екологічної стійкості. Водночас, вважаємо, що своєрідністю ОНП «Право», як невід’ємної складової системного механізму СНАУ щодо підготовки фахівців, які розбудовують аграрний сектор і українське суспільство в цілому на засадах сталого розвитку, є сприяння формуванню юридичного кадрового забезпечення задля якісного функціонування усіх секторів суспільного життя, у тому числі і на регіональному рівні. На наш погляд, реалізація зазначеної ОНП є конкретним важливим кроком у напрямку досягнення ще однієї Цілі сталого розвитку –

«скорочення нерівності», зокрема, регіонів України щодо належного забезпечення інтелектуальним юридичним потенціалом як закладів вищої освіти, так і різноманітних органів публічної влади й підприємств галузевого спрямування.

Ознайомлення із змістом ОНП «Право» дозволяє засвідчити, що її зміст дійсно відповідає предметній області визначеної спеціальності та вимогам законодавства щодо структури, обсягу начального навантаження для здобувачів третього рівня вищої освіти. У ОНП «Право» конструктивно використаний системний підхід, що дозволив побачити взаємозв'язки між метою, загальними та фаховими компетентностями, програмними результатами навчання (далі – ПРН), освітніми компонентами (далі – ОК) (загальнообов'язковими та вибірковими), матрицями відповідності та ін. Важливо зазначити, що як у меті, так і в ПРН та ОК присутній галузевий та регіональний аспекти. Водночас, усі ПРН забезпечуються загальнообов'язковими ОК, що підкреслює зваженість підходу розробників ОНП «Право» до забезпечення якісної навчальної підготовки здобувачів.

Відмічаючи важливість передбачення у ОНП «Право» практичної підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної та наукової діяльності, водночас пропонуємо активізувати діяльність щодо залучення фахівців-практиків для участі у навчальному процесі, а також в якості другого наукового керівника дисертаційними роботами здобувачів. Однією із ефективних форм такого залучення практиків є підписання меморандумів між закладом вищої освіти та різноманітними структурами органів публічної влади, підприємствами, бізнес-структурами, діяльність яких зорієнтована на вирішення різноманітних завдань у межах Цілей сталого розвитку (наприклад: забезпечення правової підтримки стимулювання інновацій, підприємництва, а також розвитку аграрного виробництва; правового забезпечення соціального зростання територіальних громад, створення нових робочих місць та розвитку трудових відносин у регіонах; правового захисту екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам; трансформації законодавства України у напрямку забезпечення доступу до

правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі громадськості інституцій на всіх рівнях).

Вельми актуальним, з нашої точки зору, має бути постійне підвищення рівня кваліфікації викладачів закладу вищої освіти, які реалізують ОНП «Право», у тому числі шляхом стажування у провідних юридичних закладах вищої освіти України та країн Європейського Союзу.

Аналіз конкретних Цілей сталого розвитку, на досягнення яких зорієнтована ОНП «Право», дозволив переконатися, що юридичними прийомами їх досягнення постають відповідні правові засоби різних галузей права – екологічного, земельного, аграрного, фінансового, адміністративного, інформаційного, трудового тощо. Інформація на сайті Юридичного факультету СНАУ доводить, що для розкриття тем дисертаційних досліджень здобувачі застосовують правовий інструментарій різних галузей прав, впроваджуючи ідею взаємодії галузей права. Публікації наукових керівників дотичні темам дисертаційних досліджень, які, у свою чергу, узгоджуються із місією та цілями Стратегії розвитку СНАУ. На нашу думку, Юридичний факультет СНАУ володіє достатнім науковим потенціалом (у кількісному та якісному вимірі), спроможним забезпечити якісно високий рівень реалізації наукової складової підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти.

Зважаючи на викладене, освітньо-наукова програма підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» в Сумському національному аграрному університеті може бути рекомендована до застосування у якісній підготовці здобувачів вищої освіти відповідного рівня.

**Доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України,
суддя Касаційного господарського суду
у складі Верховного Суду**

В. Ю. Уркевич

Підпис
Засвідчено
В. Ю. Уркевича
Плес Н.П.

